

Ugeskrift

for

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 2.

Løverdagen den 9de Januar 1858.

2den Marg.

Indhold.

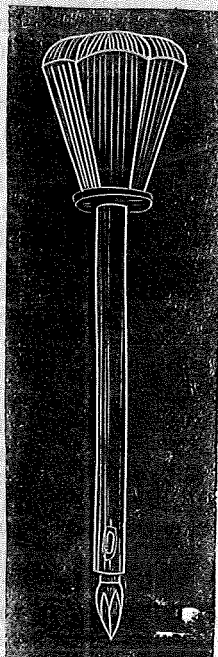
Om Trommesygge. (Sluttet.) — Landbosforholdene i de vestlige nordamerikanske Fristater. (Sluttet.) — Jordenlandske Efterretninger. — Udenlandske Efterretninger.

Om Trommesygge.

(Sluttet fra No. 1.)

Kirurgiske Midler. Blandt disse skaar Anvendelsen af Troakar først. Troakaren (Fig. 3) er en rund Dolk af Staal, tværegget i Spidsen, forsynet med en nedentil gennemsaaren Skede, 4—5 Tommer lang og 2—3 Linier tyk. Skeden maa alene nedentil, nær Mundingen, have 2 Sideaabninger. Saaret efter dette Instrument bliver trekantet og lukker sig næsten altid af sig selv. Naar Troakaren skal bruges, stiller Operatoren sig ved det syge Dyrs venstre Side, vendt mod dets Bagdel, sætter Troakaren i venstre Hungersgrube, som er mest opblæst af Luften, holder den

Fig. 3.

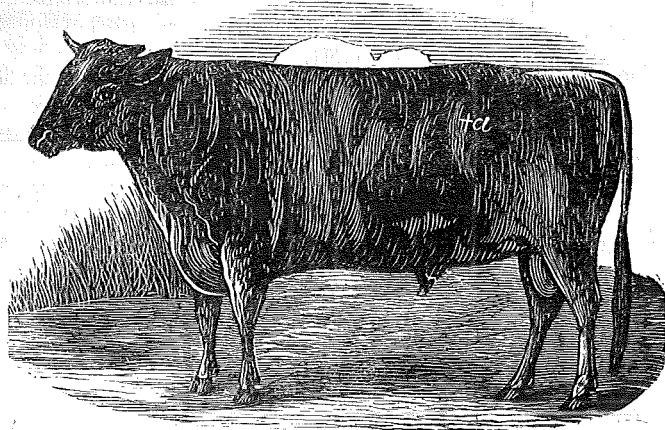
med venstre Haand og driver den ind med et kraftigt Slag af højre Haand paa Haandtaget, paa een Gang gennem Huden og Bugmuskelens ind i Bommen. Stedet, hvor Troakaren bør sættes ind er Midten af

Hungersgruben, eller det Punkt, som fremkommer ved at en Linde, dragen en Haandsbred fra sidste Ribben, overstjærer en Linde dragen parallel med Rygraden een Haandsbred fra dennes Sideben. Se Punktet a Fig. 4. Selve Troakarens Stillning ved Inddrivningen bør være saaledes, at hvis man tænker sig samme forlænget, vilde dens Spidse træffe Dyrets højre Albue. For sikkert at beskytte Operatoren for Slag af Dyret, kan man for Operationen sammenbinde Dyrets Bagben, saa der kun bliver 1 Fods Afstand mellem dem. Naar Troakaren er stiftet ind i Bommen, udbrages selve Dolken, men Skeden forbliver fastsiddende i Saaret. Gjennem denne udstrømmer nu Luften, saa det suser; lidt Vand og Urenlighed medfølger ogsaa. Man maa dog alene lade en Del af den indestængte Luft paa en Gang strømme ud; derefter tiltæpper man Hullet en Stund med Fingeren, og slipper saa Luften ud lidt efterhaanden. Denne Forsigtighed er nødvendig, fordi Dyret ellers let kan falde i Afmagt, da Blodet, som før var præstet sammen i Dyrets Fordel, nu paa een Gang styrter til Bagdelen.

Ofte, især hvis Dyret er blodfuldt, er en Aareladning nødvendig, som da foretages saasnart Troakarstiftet er gjort.

Troakarrøret lader man blive siddende i Saaret og tillukker det, naar Luften er afgaaet, med en i Olie dyppet Pintap. Udviser ikke Bugen efter $\frac{1}{2}$ —1 Times Forløb en fornyet Opblæsning, kan man drage Røret ud. I modsat Fald fornyes Luftudtapningen, indtil det viser sig, at

Fig. 4.

ingen Luft mere danner sig i Bommen, hvorefter Røret trækkes ud. Tilstoppes Røret, kan det renses med en tynd Bidie o. desl. Vedvarer Gasudviklingen længe, kan man gennem Røret indgyde Ammoniakopløsning eller Ether. Det skader ikke, at Røret sidder flere Timer i Saaret. Naar det ikke mere tiltrænges, affylles det medens det endnu sidder i Saaret med Vand, hvorpaa Troakaren atter indsættes, og udtrages siden sagte samtidigt med Røret, uden at Røret vrides. Det herved dannede indre Saar overlades Naturen at læge; det ydre Saar besmøres med Tjære og Begplaster.

I Mangel af Troakar kan man ogsaa bruge en almindelig Kniv. Denne indstikkes da med Eggen nedadvendt og vrides til Siden, saa den giver Luften Rum til at strømme ud. Naar Jaren er over, kan man i Nabningen ved Siden af Kniven stikke et Rør ind. De herved fremkomne Saar læges dog ei saa let, som Troakarens.

Undertiden indtræffer det dog, at Bommen er saa overfyldt med gjærende Foder, at ikke engang Troakaren gjør nogen Nytte. Man maa da gjøre et Indskaar og udtage det skadelige Foder. Denne Operation er dog for vanskelig til at kunne foretages af Andre end en duellig Dyrlæge, og vi forbigaa derfor den fuldstændigere Beskrivelse derover.

I hvilket Middel man nu ogsaa bør benytte sig af, det mekaniske, kemiske eller kirurgiske, for at bortskaffe den i Bommen samlede Luft eller Gas, saa staar endnu noget tilbage, førend det syge Dyr kan siges at være helbredet. Dels kan der endnu være Tilbøielighed tilbage til gjentagen Gasudvikling, og dels har Bommen tabt, idetmindste for en stor Del, Kraften til at udføre sine Funktioner. Gjentagen Gasudvikling maa derfor forebygges, naturlige Afløb for Luften tilveiebringes, og Bommens Vægge gjengives sin Spændelighed og Birkfømhed. Heril egner sig især Extrakt af Karve, Enebær, Kamilleblomster, Hebermynte, Thimian, Dekost af Enzian eller Kalmusrod og lignende med Tilfætning af Brændevin. Puschke angiver følgende Recept herfor. Tag grovstødt Enzianrod 2 Unser og kog den med 4 Pb. Vand en halv Time samt gyd Afkoget paa Kamilleblomster 2 Unser. Sil det og tilsæt af Brændevin fra 2—4 Unser.

Heraf indgives 12—24 Unser hvert Kvarter. Med denne Misktur kan man ogsaa vefle under Indgivningen af Kalkvand. Saavel medens Dyret er i Bedring som efterat det er helbredet, maa Fodringen ske med Forsigtighed. Man bør i Begyndelsen give Dyret fuldsaaet Vand med tørt Mel samt godt Hø i smaa Gifter. Kun lidt efter lidt bør man vende tilbage til udelukkende Fodring med det Stof, som forarsagede Sygdommen.

De her givne Forskrifter gjælde egentlig fuldvoksne Hovræv, men kunne ogsaa benyttes for Ungår og Jaar, naar det kun iagttages, at de forefrevne Medikamenter gives disse i mindre efter Dyrets Størrelse afpassede Kvantiteter, samt at Troakaren for Jaar maa være mindre end den ovenfor beskrevne.

Disse Forskrifter gjælde ogsaa for den hastigt gaaende (acute) Trommesyge. Dog gives der ogsaa en anden Slags Trommesyge, som udvikler sig langsomt og mangen Gang er en Følge af den foregaaende. Den kommer af Slappelse i Fordøielsesorganerne. Mod denne maa hovedsagelig anvendes mavestyrkende Stoffer; men Sygdommens Langvarighed gjør, at Dyrlæge altid bør tilkalbes, hvorfor ogsaa Beskrivelsen over og Behandlingen af denne Sygdom her ei gives. (Svensk Tidning for Landhusholdning)

Landbosforholdene i de vestlige nordamerikanske Fristater.

(Af Bondens Magasin Nr. 1).

(Sluttet fra No. 1.)

Jeg levede flere Aar i en af de sydvestlige Stater og saa kun en Mand gjøde sin Jord; dette gjorde han saamen ikke for at forbedre den, men blot for at blive af med Gjødningen. Jeg erindrer meget vel at have læst i et amerikansk Landvæsenstidsskrift, at en Bonde havde ladet Gjødningen i sin Hestestald ligge saa længe, at Hestene for medelst dens Masse tilsidst ikke kunde faa Rum i Stalden og kunde heller ikke komme ud eller ind ad Døren. Men Bonden var ikke raadvild; han faar en Mand til at hjælpe sig; de bryde Stalden ned, der var bygget paa den forhen omtalte Maade af Træstammer, og bygge den op igjen ved Siden af; i en Dags Tid vilde et Par Mand kunne gjøre dette Arbejde, og den stakkels Bonde kom da ud af sin Forlegenhed. Det er ogsaa steet i de koldere Egne, at Gjødningen er bleven fjort ud paa Isen paa Floderne, hvilke da nok henad Foraaret skulle transportere den saa langt bort, at den kommer Vedkommende af State. En anden snu Amerikaner, der heldigvis boede i Nærheden af en Bæk, fik et Slags Stillaads opført, der naaede ud over samme, og deri kunde han da meget bekvemt til enhver Aars Tid drufne sin Gjødning. Mange Steder kan Bonden heller ikke samle noget af dette for Planerne nødvendige Næringsstof, fordi han hverken Sommer eller Vinter har sine Kreaturer paa Stald. Det kan stundom være en Kulde af 24 Grader Reaumur, og dog komme Kreaturerne ikke paa Stald af den simple Grund, at man ingen har; men saadan haard Kulde varer da ogsaa kun en Nat eller to; og Kjøerne, der tildeels ere vante til Sligt, søge da ty imellem de tætte Buske og det lange visne Græs, hvor de kunne ligge ret lunt. Det samme gjøre ogsaa Svinene, men de ligge tæt sammen ved Siden af hverandre, og førend de rigtig komme til No, opstaar der først en Kamp om, hvilke der skulle ligge i Midten, fordi det der er varmest. Jeg har endnu noget mere at sige om Hornregimentet. Enhver Bonde kan holde saamange Kjør, som han lyfter, da Ingen har sin Græsmark indhegnet, og Kjøerne desarsag gjerne kunne gaa

flere hundrede Mile fra deres Hjemstavn, dersom de fandt dette for godt, men de glemme sjældent, at de have et Hjem. Det maa ogsaa bemærkes, at om Vinteren komme de regelmæssig hjem Morgen og Aften for at faa et Foder af indianst Korn, Hø osv., og naar de ere færdige dermed, gaa de igjen ud i Skoven. Om Sommeren derimod kunne de Kjør, der ikke give Mælk, gjerne blive borte i flere Dage, ja maaske Uger; Mælkeføjerne komme regelmæssig hjem et Par Gange daglig for at blive mælkede eller rettere sagt, for et lade deres Kalve paa sig; thi har man ifinde at faa nogen Mælk af Koen, saa skal man altid lade dens Kalve leve Landets Lov forbyder at sælge Kjødet af nyfødte Kalve); derfor lægger man den nyfødte Kalv i en aaben Sti, og Moderen opholder sig i de første Dage alletid i dens Nærhed. Morgen og Aften lader man Koen komme ind i Stien til Kalsen, som strax giver sig til at paa; men saasnart man synes, at dette kan være nok, jager man Kalven bort, og nu mælker man Resten, der tillige er den bedste Mælk. Efter nogle Maanedes Forlob kjølnes Moderkjærligheden hos Koen, den kommer da kun en Gang om Dagen hjem for at se til Kalven og lade den paa; tilsidst bliver den borte i flere Dage og bliver da sen, fordi den hverken bliver mælket eller pattet; Kalven slipper ved denne Leilighed ud af sit Fængsel. Vilde man prøve paa at opsøge Mælkeføjerne i Skoven, kunde man gaa i flere Timer, ja flere Dage. — Har man ingen Brug for Hestene, jager man ogsaa dem ud paa denne store Græssang; men man hænger gjerne en Klofte om Halsen paa en af dem, thi naar Hesten rører sig, kan man høre Kloften langt borte og da vide, i hvilken Retning man kan finde den. — Svin ere de Husdyr, Amerikanerne holde i stor Mængde; Bonden kan stundom have 3 til 4 Sneise, ja endog flere, gaende omkring i Skoven, hvor de nære sig af Græs, Rødder, flere Sorter Agern, Rødder, Nadsler og af forskjelligt Slags Utoi, iblandt Udret af Klapperslanger. Saasnart Svinet faar fat paa en af disse meget giftige Slinger, bliver den ordentlig levende ræbbrækket, thi det dræber den ikke ved et afgjørende Bid over Hovedet eller Naksen, nei, det graadige Svin begynder at fortære Slangen fra Halsen af; imedens dette gaar for sig, bider Slangen naturligvis ikke staaende omkring sig i Svinets Krop; men dette ændser, mærkeligt nok, ikke dens Bid i mindste Maade, og Kampen ender med Slangens Undergang. Aarsagen, hvorfor Svinet ikke tager Skade af disse giftige Dyr er vistnok den tykke Svær og et endnu tykkere Lag Flæsk, som forhindrer Slangens Giftstand i at naa ind til Blodet; thi kommer Giften i dette, da er Døden vis; i Maven derimod gjør denne Slangegift ingen skadelig Virkning. De amerikanske Svin blive i Almindelighed ikke store og opnaa gjerne en Alder af omtrent 20 Maanedes, førend de slagtes; men nogle Ager tilforn luffes de ind i en aaben Sti og fedes med indianst Korn, som hverken er malet, knust eller fegt; Mælk faa de sædvanlig ikke at se af den simple Grund, at man ingen har;

dog faa de i Reglen saa meget Vand at drikke, som de behage. Denne forkerte Fødningsmaade forarsager, at endstjønt Svinene kunne have gaaet og ædt sig halv fede af Massen i Skoven, saa fortære de dog en forholdsvis stor Masse indianst Korn, førend de blive rigtig fede.

Svineslagtingen gaar for sig uden mindste Skrigen; ogsaa her bruger Bonden en egen Maade at gaa frem paa. Der er forhen sagt, at Svinene fødes i en aaben Sti. Naar nu Myrderiet skal gaa for sig, stiller Bonden sig med en Bøsse i Haanden tæt udenfor Stien og skyder det Svin, der skal slagtes, en Kugle igjennem Hovedet; det falder da strax om uden at give en Lyd fra sig, og diebliffelig springer en Mand over det lave Hejn hen til Svinet, slæber det ud af Stien, og ført nu jager man Kniven i Brystet paa det. — Faareavlens lægger man sig somme Steder ogsaa efter.

Høns høves af Mange i stor Mængde; paa flere Steder sidde de om Matten i Træerne; den ene Høne kommer efter den anden med en Flok Kyllinger, som ere blevne ubrugede, uden at Stieren vidste Noget deraf at sige. Af vilde Dyr gives der enkelte Panthere, flere Bjørne og Ulve, hvilke sidste ikke ere farlige for Mennesker. Næven er graabrun, lidt mindre end den herværende, men ligesaa lumsk. Kaniner gives der saa mange af, at en god Jæger ved Hjælp af sin tro Hund til visse Tider nok kunde skyde en 30 Stykker om Dagen; de opholde sig meget i hule Trær, i hvilke man ofte kan fange dem med blotte Hænder, naar nemlig Hullet i Træet ikke naar for langt op. Agerhøns, der ere betydeligt mindre end de, vi have hos os, stoder man her og der paa i store Flokke; de fanges ofte snesevis ved Hjælp af et Garn eller Net, som de ved List jages ind i. Vilde Kalkuner, der tilfulde ere ligesaa store som de herværende tamme, spanke og flyve ogsaa flokvis omkring i Mark og Skov; men de ere meget aarvaagne og ikke lette at faa fat paa. Vilde Duer træffes somme Steder og til visse Aarstider millionvis, nemlig naar de som Træffugle flyve igjennem Landet enten Nord eller Syd paa. De vilde Duer kunne paa Reisen flyve i saa store og tætte Skarer, at de i mange Timer i Rad kunne fordunkle Solens Skin, hvilket jeg selv har været Vidne til. Det træffer sig, at de stundom udbville sig flere Dage i Skovene for atter med nye Kræfter at kunne fortsætte Reisen. Paa disse Steder ødelægge de ganske Træerne, idet de om Matten sætte sig i saa tætte Klynger paa Grenene, at disse brækkes; om Dagen flyve de lidt omkring i Omegnen og vende mod Aftenen tilbage til det samme natlige Opholdssted. Naar Duerne paa denne Maade opholde sig i en Egn, maa alle Jagtelkere naturligvis derhen, og tidt behøver man kun et holde Kolben for Livet, Bøssespiben i veiret og saa trykke løs for at gjøre Bytte. Da ogsaa mange Dreng og Uforsigtige indfinde sig med Skydevaaben paa slige Steder, er det rigtignok stundom livsfarligt for Jægerne selv at være med paa denne Jagt; men for Mange er Fristelsen for stor til at kunne blive hjemme. En af mine

Bekjendte, som ogsaa var med ved denne Leilighed, fik engang Kolben af sit Gevær stukt bort, uden at han strax vidste noget deraf at sige; saa stor er da Trængselen og Larmen. De døde Duer fjøres bort læssevis og sælges for en Spotpris. — Den vilde Kat har der hjemme; ogsaa et Slags Dyr af Størrelse som en Ilder, Stinkdyret kaldet, findes der; det er fort med en hvid Stribe under Livet og Halsen; Dyret har faaet sit Navn deraf, at det kaster en meget stærkt ilde-lugtende, stinkende Materie fra sig, naar det forfølges af sine Fiender, for saaledes at holde disse 3 Skridt fra Livet. Denne Stank kan lugtes langt borte. Vor Hund havde engang taget et saadant Dyr og derved faaet noget af omtalte Materie paa sig; i en Uges Tid kunde vi ikke have Hunden i Stuen for Stank. En misundelig Bært fik engang en ligesindet Mand til at udgyde en Flaaske, fyldt med denne Materie, i sin Naboes Gæstestue; et Dieblif efter var den propfulde Stue ganske tom. — Egernet støder man paa allevegne i Skoven; der gives af disse smaa muntre Dyr 4 Sorter: det rødbrune, det graa, det sorte og det flyvende, hvilket Sidste rigtignok ikke kan flyve, men formedelst en fin Hud, der strækker sig fra For- til Bagbenene, og som det udspænder under Springet fra det ene Træ til det andet, kan holde sig temmelig længe svævende i Luften. — Drossum, Pungdyr, forekommer hyppigt; dets Hale ligner Kottens; under Livet har det en Pung, hvori det gjemmer sine Unger, og i hvilken de sidde og patte medens de ere smaa. Dette Dyr er en stor Elsker af Hønsfleg og lister sig derfor om Matten op i Trærne, hvori Hønsene sidde; saasnart man hører disse strige, faar man Lygten tændt og iler hen til Træet med Bøssen i Haanden; det varer sædvanlig heller ikke længe, førend man bliver Lyven var, som bliver sidende ganske rolig at glo ad En, selv om man holder ham Bøssespiben lige hen for Næsen, førend man fyrer. — Små Skildpadder, ikke større end et lille Barns flade Haand, ser man undertiden ogsaa. Bier er der mange af; de lykkes der langt bedre end hos os, fordi Sommeren er et Par Maaneder længere. Der er mange vilde Bier i hule Trær i Skoven, og Adskillige, der ret forstaa sig paa Sagen, gjøre stundom en ikke daarlig Fangst ved at gaa paa Bisjagt. Hjemme ved Huset har Bonden dem i flaskete Kasser af Bræder med et Laag paa; undertiden sager han ogsaa en Træstamme tværs over i Tromler henved 4 Fod lange; paa den ene Ende befæster han løseligen en lille Fjel, saa at den nogenlunde luffer Hullet; i dette Træhus kommer han en Sværm, sætter det saa med den aabne Ende ned paa en flad Sten, og har, hvad man med Føie kan kalde, et "Bitræ." Hen i August Maaned gaar han en Aftenstund — sommetider ogsaa midt paa Dagen — med en Pibe i Munden ud til sine Bistader, tager bemeldte Laag forsigtigt af, blæser derpaa en Masse Tobaksrøg ned paa Bierne og med en stor Kniv bortskjærer han nu alle de Honningfager, han kan naa; er han færdig dermed, lægger han igjen

Laaget ovenpaa "Træet," og Bierne have endnu Tid nok til at fylde det tomme Rum, førend Aars-tiden afbryder deres utrættelige Virksomhed; forresten forglemme Bierne ham ikke dette Røveri for det første. — Sangfugle har man ingen af, men adskillige ere overordentlig smukke af Farve. Ogsaa den lille Kolibri aflægger et Besøg dersteds i nogle af Sommermaanederne. — Der gives mange forskjellige Slags Slanger; nogle ere meget sjonne; den farligste er den, som forhen er omtalt, Klapperslangen; hyppig forekommer den ikke; dens graadige Fiende, Svinet, bidrager vistnok meget dertil. Amerikaneren slaar den ogsaa ihjel, hvor og naar han kan.

Af Skovtrær er Egen mest almindelig; der gror i de forskjellige Stater c. 40 forskellige Arter af samme; en Sort bærer spiselig, ja ender velsmagende Algern; Tyr, Gran, Af, Valnøddetrær, et Slags Poppel og mange Andre forekomme hyppig. Vinranken gror vild i Skovene slynger sig omkring i Trærnes Grene; dens Druer ere undertiden meget velsmagende; der gives nemlig mange forskellige Sorter. Bilde Blommetrær, hvis Frugter ofte smage godt, findes ogsaa; ligeledes almindelige Hasselnødder; de have en tykkere Skal og en mindre velsmagende Kjerne end vore; desuden gives der andre vildtvorende Frugttrær, som vi ikke have hos os. Brombær, Jordbær og næsten sorte Hindbær paa en stor Fuldkommenhed og Velsmag.

Jeg har endnu mere at fortælle om Bonden og hans Fruentimre. Der er vistnok ikke en civiliseret Nation paa hele Jorden, der faar saa nærrende en Spise som Nordamerikaneren; han spiser derfor ogsaa kun 3 Gange om Dagen; i de korteste Dage maa ofte den Mand, der har faaet en magelig Kone, notes med to Gange Mad daglig. Den simple Bonde faar om Morgenen kogt eller stegt Fisk, nybagt Mais- eller Hvedebrod og Kaffe; om Middagen de selv samme Retter, men ingen Kaffe; om Aftenen som om Morgenen; stundom The istedetfor Kaffe; kogte eller stegte Æg ere ogsaa ofte paa Bordet. Den mere Formuende eller Dannede har foruden bemeldte Retter ogsaa Pandekager, Honning, Budding, Tærte, tørrede Æbler, Jerstener o. s. v. til sit Maaltid. Alle Retter, om det saa var 20, komme paa Bordet paa een Gang. Sobemad spiser Amerikaneren ikke; Suppen af det kogte Kød kastes i Rødestenen; mange gamle Folk have hele deres Liv ikke havt en Ste i Haanden for at føre den til Munden; jeg har seet en Bonde spise Melgrød med en Kniv. Om Eftermiddagen drikkes ikke Kaffe; Amerikaneren gjør store Dine, naar han ser en Europær ryge Tobak til denne Drif. El Hayes meget sjeldent; istedet derfor drikkes Vand. Hver Gang Husmoderen laver Mad, maa hun ogsaa bage Brod; thi dette maa være varmt, naar det spises. Hun har derfor altid een eller to smaa Jernbagerovne, lig en Stegegryde; i denne Dvn kommer hun sin Deig, lægger et Jernlaag over, sætter den derpaa hen over nogle Gløder, af hvilke hun ogsaa lægger nogle paa Laaget, og om rigeligt en halv Time

er Brodet bagt. Arbejder Amerikaneren hurtigt, saa spiser han endnu hurtigere, og der venter ikke megen Snaf under Maaltidet; paa Gjæstgiverstederne skulde man næsten synes, at der spises omkap, og jeg tror, det ansees for en Ære at blive først færdig; Nogle sidde vistnok ikke længere ved Bordet end en halv Time i Døgnet. Tobak, som Bonden selv dyrker, bruger han ogsaa gjerne paa en eller anden Maade; hans Kone og Døtre kunne ofte hjælpe ham at ryge den; jeg har seet en Amerikanerinde med den dampende Pipe i Haanden spytte til en Rigelighed lige saa godt som en af Holmens faste Stof. Piben er i Almindelighed den simpleste man kan tænke sig; thi den bestaar kun af et lille, 1 Tomme tykt og 2 Tommer langt Stykke Træ, hvori der er boret et Hul $\frac{1}{2}$ Tomme i Gjennemsnit og $1\frac{1}{2}$ Tomme dybt; fra den nederste Ende af dette større Hul gaar der et mindre ud til Siden, hvori der sidder et 5 Tmr. langt Stykke Rør (af det samme Slags, som gror hos os i Sumpene); selv den Rige har ingen bedre Pipe; stundom har man ogsaa en af brændt Per, som maasse kan koste en Skilling eller to. Man ser ikke en amerikansk Bondedatter hjælpe ved Høstarbejdet; hun kommer heller ikke ud at tjene hos Andre; dette vilde være for simpelt. Fruentimmerne beskæftige sig kun med Madlavning, Vask, Syning, Stads og tage i Besøg; i sidste Tilfælde ere de næsten altid tilhæst; de ere gode Ryttere. Det horer til Sjældenhederne at se en Amerikaner gaa en halv Mil. Amerikanerinderne se i Almindelighed blege ud; forresten vides der dem megen Agtelse af det andet Kjønn. De blive stundom meget tidlig gifte og kunne have Bryllup førend de have fyldt det 14de Aar. De ere venlige og sørge i denne Henseende godt for Mændene; thi vistnok ingensteds har Bonden saa hvid Vask som i Amerika; men han har kun faa Klæder. Hans Fodtøi er sædvanlig Sko; Træsko kjender han ikke, og naar man taler med ham om dem, kan han ikke begribe, hvorledes man bekvemt kan gaa med Fodderne i et Par udbulede Stykker Træ. — Vil eller kan Bonden ikke dyrke sin egen Jordlod, bortforpagter han den ofte og faar da sædvanligen i Forpagtningsafgift $\frac{1}{3}$ Del af Fruugterne. Skatterne til Regjeringen ere smaa; en Bondegaard paa 120 Tdr. Land betaler f. Ex. kun 3 Spd. aarlig. Men Folkelønnen er høi; en Tjenestekarl forlanger og faar fra 7 til 20 Spd. om Maaneden. I Høstens Tid har jeg i Daglon givet en Arbejder henimod 1 Spd. og Kosten. Jeg sagde engang til en Daglonner, at hos os kunde en Høstkarl faa omtrent een Mark om Dagen; han svarede mig: „Jeg vilde for sulte ihjel, før jeg vilde arbejde for den Daglon.“ En anden slem Omstændighed for Bonden er ogsaa denne, at han mangen Gang har en lang og næsten ufremkommelig Vej til et godt Marked; af denne Grund lægger han sig meget efter Svineavl og Hestopdræt, da disse Produkter let kunne transporteres. Kjøbmændene ville ofte kun give ham Varer for hans Korn, Flæsk, Honning osv., saa at det tidt falder Bonden vanskeligt at faa

de rede Penge, han nødvendig skal bruge. Man har Exempler paa, at en Bonde har havt 8 a 9 norste Mil til Møllen, og ankommen der, maatte han vente 3 Dage, før Turen kom til ham, at han kunde faa sit Korn malet. Andre vide at raade Bod herpaa, idet de knuse Kornet i en ved Jld udbulet Træstump udenfor deres Dor. — Hveden og Havren tærstes enten ved Maffiner, eller man lader Heste trave omkring paa Regene, indtil man kan ryste Halmen fra Kærnen.

Slaveriet, som finder Sted i de sydlige og vestlige Stater, maa jeg ogsaa omtale. Nogle Bonder kunne rie flere Sneise Slaver af begge Kjønn. Undertiden kunne disse Stakler have det ganske godt, naar nemlig deres Herre er en god Mand: Blive de syge, gjøres der alt Muligt, for at de igjen kan komme sig; thi der stikker en stor Kospital i saadanne Skabninger. En god, kraftig, feilfri og ung Slave kan koste 400—800 Spd.; har han lært et godt Håndværk, kan han koste meget mere; Slavinderne ere noget billigere; disse sidste holdes ofte — lig Følhopper — for at man kan sælge deres Afkom; thi man sælger Manden fra Konen, Barnet fra Moderen o. s. v., uden at gjøre sig nogen Samvittighed deraf. Mand og Kone ere sædvanlig ikke viede sammen; undertiden lader man denne Hændig fuldbyrde af en Negerpræst. De ere meget forkængelige; jeg har seet Slavinder, som vare i Besøg og havde deres Søndagsklæder paa, gaa med et Stump af et Speil i Haanden, for nu og da at kunne betragte deres brogede Klæder og sorte, glindsende Ansigter; de Jarver, der ret stikke i Dinene, Rødt, Gult o. s. v., synes de altid bedst om. I de 8 Dage mellem Jul og Nytaar, den 4de Juli (Dagen da de forenede Fristater erklærede sig uafhængige af England) og hver Søndag er Slaven fri for at arbejde. Han har i Almindelighed et let Sind og synger meget ved sit Arbejde, sædvanligt Psalmer. Taler man med ham om hans Trældom, priser han dog den Frie lykkelig. Hans Herre tillader ham ikke at lære at læse, strive og regne; jo dummere han er, jo lettere er han at regjere; men han maa nok gaa i Kirke, og er han en god Snaffer, bliver han ofte Præst for den detslæds forsamlede Menighed af Sorte. Moder Slaven en fri Mand paa Baden, tager han ofte Hatten af; men denne Kompliment maa ikke gjengjældes.

Alle Religionspartier have fri Religionsøvelse i den Egn, hvor jeg boede, var der mange Methodistere og Presbyterianere. De havde ingen fastlønnede Præster; snart var en Bonde, Haandværksmand eller Kjøbmand Præst, snart en Anden. Hvert Aar, sædvanlig først i September, holdt de Gudstjeneste ude i Skoven i 4—5, stundom 14 Dage og længere; i denne Tid gjorde de ikke Andet end gik i Kirke, spiste, drak og dreve lidt omkring. De togte i den frie Natur. Naar det var Epifetid, saa indbøde de enhver Fremmed til at fætte sig tilbords med dem. De havde opfort nogle smaa Hytter af Træstammer, hvori de kunde sove, spise og i Regnveir lave deres Mad. Ganske tæt ved sted Kirken, der var reist paa Træstolper

og havde et Tag af flovede Bræder; inde i den var der Bænke og en lille Forhøining for Præsten. Af Nysgjerrighed gik jeg en Eftermiddag derhen; en Kjøbmand var Præst; han havde Sko paa, var iført hvide Benklæder, sort Kjole og en hvid Straahat. Da han var en god Taler, kunde han røre Tilhørernes Hjerter. Efterat han havde prædikeret i nogen Tid, begyndte snart En snart en Anden at jamre sig, græde høit som et pidstket Barn, falde paa Kne og springe op igjen, bede høit, prædike og synge Psalmer; Andre sang i Svæk: Amen! Amen! Halleluja! Halleluja! Gloria! Gloria! Naar Præsten saaledes blev overdøvet, traadte han ned ibland Tilhørerne for at stemme i med dem. Under Gudstjenesten indtræffer det ogsaa, at en Tilhører kan staa op og sige til Præsten midt i hans Tale: „Det er Vogn! Det er Vogn, Du der siger!“ En saadan Uro stifter tages da ved Bingebeinet og kastes ud af Kirken. Ved slige Leiligheder kommer det an paa, om Taleren har Landsnærvarselse nok. Følgende viser, at dette var Tilfældet med en vis Gjen- doberpræst, som engang om Vinteren døbte en Mand ude i en Floed. Da man havde hugget H. l. igjennem Isen, og den, der skulde døbes, netop var kommen under Vandet, hændte den Ulykke, at Strømmen rev ham bort med sig ud af Fadderens Haand; denne blev forstræffet, men Præsten udbrod ganske rolig; D. lad ham gaa, han er salig!“

Det vil maasse ikke være uden Interesse, naar vi til ovenstaaende Skildring af Landboforholdene i de nordamerikanske Fristater, som vi bede Ugekriftets Læsere erindre oprindelig at være nedskrevet for en anden Læsefreds, hidsætte nogle i et lunefuldt Sprog fremhævede Træk af Agerbrugets Eiendommeligheder i hine Egne, som vi, efter The Farmers Magazine for August d. A., laane af en Bordtale af Vicepræsidenten i de Forenede Staters Agerdyrkningssekskab, Mr. French, ved Landmandsmødet i Ipswich i England. — Taleren fremhæver Modsetningen mellem sit Fødeland og det gamle og konservative England, hvor Enhver indretter sit Hus ikke for sig alene, men ogsaa for sine Børn og Børnebørn indtil en fjern Fremtid, da han forudsætter, at disse ville leve paa det samme Stykke Jord og i det samme Hus, og Taleren vedbliver: „Men det er ikke saa hos os. En Mand, som bygger et Hus, vandrer ud mod Vest. Han kjøber sin Jord for 1½ Spd. pr. Td. Land; med sin Dre paa Skulderen betragter han Skoven, og uden at bekymre sig om smukke Skyggelinier, som i de engelske Landskaber, betænker han, hvorledes han skal faa en Afgrøde af Jorden for sig og sine Børn. Han gjør ryddeligt til Høire og til Venstre. Han hugger Træerne om, dersom han har Tid; har han ikke Tid, tager han Barken af, saa at de dø, og roder saa sin Mais ned; Rødderne forstyrre ham ikke, og dersom han er en sund og kraftig Mand, og Fæberer ikke overmander ham, samler han i en halv Snes Aar nok, ikke alene til at underholde sig og sin Familie med, men ogsaa til at tilbagebetale

enhver Spd., han har givet for sin Jord. Det er hans Hus, men han bliver ikke boende der; man skulde tro, at han kunde være tilfreds, men nei. En Landsby voxer op om ham — andre Folk komme til fra Osten — en Skole og en Kirke opføres, flere Folk samles omkring dem, og Landsbyen bliver til en Kjøbstad. Lad mig anføre en Kjendsgjerning eller to med Hensyn til Staden Chicago. Denne By, der ligger paa den sydlige Bred af Søen Michigan, var for 21 Aar siden et Bildnis. I 1850 talte Byen 38,600 Indbyggere; i 1855 viste Folketællingen 88,000 Indbyggere; og i 1857 antager man, at der findes over 100,000 Indbyggere der, hvor der for 21 Aar siden ikke var en beboelig Hytte. Manden, som nedsatte sig i Nærheden af Byen Chicago og dyrkede sin Hvede der paa 75—150 Tdr. Land, dengang det kostede ham 1½ Spd. pr. Td. Land, dyrker naturligvis ikke længere Hvede eller Mais der, nu da Jorden er 150,000 Spd. værd pr. Tonde Land dansk (25,000 £ pr. Aere). Han stykker ud paa Spekulation og vandrer ud mod Vest. Det ligner ikke det stadige Liv i gamle England; her har man ingen Forestilling om dette Liv, og dog er det det sædvanlige Liv for vestlige Nybyggere. Denne rastløse Mand har sine gode og sine onde Sider. Dens gode Sider ere, at den befolker, civiliserer, kristner og beriger Berden; dens onde Sider ere, at Kjærlighed til Hjemmet ikke udvikles saaledes, som i et stadigere og ældre Land. I ingen Henseende vilde man maasse se Forskjellen større end i Agerbruget. Man vilde se Forskjellen mellem det Gamle og det Nye, eller, kort sagt, Forskjellen mellem Plan og Iffe-Plan, for saaledes er det netop. Sagen er, og jeg er villig til, naar jeg kommer hjem, at udtale det fra Tagene, at I forstaa Landvæsenet en hel Del bedre, end vi gjøre det. Vi have meget at lære af Engländerne, og det er mit Grinde, at prøve og lære Noget.

Naar en Mand kan kjøbe saa god Jord, som Solen nogensinde har skinnet paa, for 1½ Spd. pr. Td. Land, kan man ikke vente, at han skulde anvende 3 Spd. pr. Td. Land paa brugt Jord, for at gjøre den halvt saa god som den nye, og det er en Kjendsgjerning, at Tusinder af Tdr. Land, der ere kjøbt af Regjeringen til 1½ Spd. pr. Td. Land, have været besaaede i 30 Aar med Mais og Hvede, uden at Frugtbareheden kjendeligt er aftagen. Men selv disse Jorder, som sandsynligvis ere affatte af Floder, kunne med Tiden udpines, og vi have funden i Ny-England, hvor vi have været i 200 Aar (en lang Tid for Amerika), at det System, at tage Alting bort og Intet give i Stedet, begynder at svigte paa vore gamle Marker. Vi erfare, at vi maa gjøde, naar vi ville vente at høste, og vi se os ængstelig omkring, om vi kunne blive der, eller vi skulle gaa mod Vest og forlade de Arbeider, vi have været 200 Aar om at opføre. Det er med en omhyggelig Betragtning af Agerbruget i England, tænker jeg, at vi skulle profitere mere end i enhver anden Henseende. Paa en Spadferetur idag bemærkede jeg ved hvert Trin Forskjellen mellem det

gamle og det nye Land. Denne Forskjel udtaler sig i ethvert Redskab. Eders Redskaber ere udforre langt kostbarere og varigere end vore. Hvorfor? Fordi I tro, at I ere fuldkomne i eders Agerbrug. Men vore Plove f. Ex. ligne eders om trent ligesaa meget, som de ligne en Ste. Jeg spurgte en Herre, hvad en af eders Plove veiede, og han svarede 250 Pd. Det var en Plov til 2 Heste; en Plov i mit Hjem, som trækkes af 3 Spand svære Oxer, der svare til 6 Heste, er derimod saa let, at en Arbeidsmand meget bekvemt kan tage den paa sin Skulder og gaa bort med den. Jeg har seet det gjøres hundrede Gange, og dog vil saadan en Plov ikke let gaa itu. Jeg ved ikke, hvorledes eders Plove arbeide i eders Jord, men hos os vilde de paa 5 Minuter være gammelt Jern. Det forekommer mig, at I Herreer nok kunde lære noget af Amerika, hvad Agerdyrkningsredskaber angaar. Jeg var glad ved at se M. Cormick's Meiemaskine paa Marken. Det saa ganske amerikansk ud, og det syntes at lyde paa, at I virkelig saa lidt til den Side og saa efter, om I ikke kunde lære noget af os. Vi snok ere eders Redskaber bedre til eders egen Jord, men jeg tvivler paa, at de ere bedre til vor. Vi stykke Eder meget. Vi indføre adskilligt af det bedste Kvæg, vi finde her. Vi sende vore Agenter ud, som komme og tage bort de bedste Tyre og Faar og Alt, hvad de ellers kunne finde. En god Portion Mais vil skabe et godt Dyr ligesaa godt som alt Andet. Og dersom I ville overvære de Forenede Staters Agerdyrkningssekskabs Dyrskue i Louisville i Kentucky, skulle vi vise Eder saa godt forhornet Kvæg, efter vore Begreber om Godhed, som I nogenstunde have seet. Der er forskjelligte Begreber om, hvad der bestemmer en god Ko. Da man imorges viste mig en Ko, som skulde være udmærket, spurgte jeg: „giver den megen Mælk?“ Svaret var: „Det ved jeg ikke.“ Jeg spurgte: „Vil dens Slægt give megen Mælk?“ — „Maaffe og maaffe ikke.“ — Men jeg behøver en Ko, som kan give Mælk. Dersom den ikke giver Mælk, duer den til ingen Ting, og jeg bryder mig ikke om, hvor korte dens Horn ere. Der er, som sagt, adskillige Ting, som I kunde vinde ved at besøge os. Dersom I kom over til et af vore Dyrskuer, vilde I se, at det er Skik hos os ved alle festlige Leiligheder at tage vore Damer med. Dersom her vare Damer tilstede, skulde jeg tale mere frit, thi det er noget underligt i at tale til Mænd alene.“

Jndlandet.

Christiania. Ved kgl. Res. af 30te Decbr. besluttedes, at Departementet for Kirke- og Undervisningsvæsenet bemyndiges til at sørge for den hensigtsmæssigste Anvendelse af det for indværende Budgettermin bevilgede Beløb 1050 Spd. for at understøtte Forarbejder til og Udgivelse af Rildskrifter til Norges Historie, samt til at antage Nigzaraktivar Lange

til mod en aarlig Godtgjorelse af 300 Spd. at fore Tilsyn med Arbeidets planmæssige Fremme og aflægge Regnskab for Midlernes Anvendelse.

— Det skal i disse Dage have været under Overveieelse i Statsraadet om at sammenkalde et overordentligt Storting.

— Den norske Kreditbank har den 2den d. M. udstædt en Bekjendtgjorelse angaaende de Vexelprotestter, som ere blevene Banken overdragne til Indfordring. Deraf tro vi at burde meddele Følgende med Hensyn til de Vexeldebitorer, som eo udenfor Christiania: „Udenfor Christiania Boende tilstilles snarest mulig med Posten Rekambioregning. Denne er stedse affattet efter sædvanlig Handelsusance, og ved Kursens Fastsættelse tages alt det Hensyn til Debitors Interesse, som kan bestaa med Kreditbankens egen Sikkerhed for at kunne skaffe Vexelkreditoren Nøiagtighed til passende Kurs. Ubesøiede Indvendinger mod Rekambioregningen vil have til Følge, at Vexelprotestten strax overdrages Sagføreren til Indfordring.“

Bedkommende anmodes stedse om Nøiagtighed med omgaaende Post, hvorefter Protesten i kvitteret Stand vil blive ham tilskillet. Renterne blive da at beregne til den Dag, Bedkommende affender Nøiagtigheden. Saavel Trafsent som Endossent tilskrives samtidig herom, og da de, som oftest eo paa samme Sted, forventes, at de imellem sig ordne denne Sag. Hvor samtidig Nøiagtighed skulde blive sendt saavel af Trafsent som Endossent, er det en Selvfølge, at Endossenten uopholdelig skal erholde sin Nøiagtighed tilbagesendt. I ethvert Tilfælde ventes Svar med omgaaende Post.

Denne Fremgangsmaade er saavel den simpleste som den billigste for dem, der kunne betale strax. Man antager, at Enhver kan have tilstrækkelig Tillid til Kreditbanken, at den, naar det forlangte Beløb er modtaget, ekstraderes ham Protesten. For det Tilfælde, Bedkommende ikke vilde vise Kreditbanken den Tillid, men have sig Protesten personlig overleveret, vil dette blot ske igjennem Sagfører, hvis Salær bliver at tilføie den opgjorte Rekambioregning, og som for saadanne Tilfælde har Dre dre til at gaa frem med Vexelrettens Strengthed. Kreditbanken har ikke af dens udenlandske Mandanter erholdt nogen Fuldmagt til at give Udsættelse. For det Tilfælde, at en passende Del af Rekambioregningen strax betales og antagelig Sikkerhed stilles for Resten, anser man sig dog berettiget til at give Genstand indtil den udenlandske Kreditors Samtykke til den foreslaaede Betalingsmaade kan blive erhvervet, hvorom man strax vil tilskrive ham. Det modtagne Uddrag vil blive affikret paa Protesten. Uden nogen Afbetaling og uden at Sikkerhed stilles, kan naturligvis ingen Genstand ventes. Kreditbanken er ikke berettiget til at kvittere anden til Infatsation overdragen Protest, forinden samme er fuld og kontant betalt, idet man med det samme at Protesten kvitteres er forpligtet til at gjøre op med Vexelkreditoren og sende ham Døkkelse. Naagtet nu Kreditbanken vistnok ved sin egen Diskontering vil tage Hensyn til protesterede Vexler og saavidt mulig lette disses Indfrielse, er det dog blot forholdsvis lidet den paa denne Maade kan udrette.

De udenfor Christiania dannede Kredit- og Garantiforeninger opfordres til snarest mulig at indsende til Kreditbanken Uffrist af deres Statuter, samt alle øvrige Oplysninger, som kunde sætte saavel Banken som dens udenlandske Mandanter istand til at bestemme Værdien af den Sikkerhed disse Foreningers Garanti kan byde. For at ikke Tid skal spildes, opfordrer Banken til størst mulig Fuldstændighed. Dverrettsfogfører Michelet er Bankens Sagsfører.

— Billedhugger D. Glosimot har faaet den eneste store Sølvmedaille, som denne Gang er uddelt af det danske Kunstakademi.

— Professor i Mineralogi Keilhan afgik ved Døden den 1ste d. M.

— En sjelden Høitidelighed fandt i onsdags Sted nær Byen, idet den 73aarige Gubbe Kristen Larsen Grav med sin 69aarige Hustru Kristine paa Gaarden Grav i østre Bærum feirede sit Guldbryllup.

Fra Tønsberg er telegraferet, at Gjærningsmanden ved det imellem Ballo og Tønsberg forøvede Postrovveri er opdaget. Røvereren var selve Postføeren.

Udlandet.

Sverige. Julasten var den kongelige Familie samlet hos D.D. M.M. Kongen og Dronningen. Den 29de vare deres Majestæter i Besøg hos Prins Dskar og Gemalinde.

— Den 28de f. M. vedtoges foreløbigt Udkast til Statuter for en Garantiforening i Stockholm, hvorhos der udvalgtes en midlertidig Bestyrelse, som skulde sørge for Tegningen af et Hjelpe-Reservefond af idetmindste 1 Million Rgdtr. Rgsm. for Foreningen kunde danne sig og begynde at virke.

— Gotheborgs Verelinteressentklub har hos Esomom Heine i Hamburg faaet Kredit for ½ Million Mark Bev.

Langs Englands Syd- og Vestkyst have stærke Storme raset ved Juletider f. M. Den ieste Kanal var næsten usarbar. Droppeflibe, som skulde løbe ud fra Portsmouth, opsatte Afreisen. Andre, som vare afslede, maatte søge Havn, ja endog Postdamperen imellem Calais og Dover vovede et Par Dage ikke at løbe ud.

— Illustreret London News meddelev, at „Kongen for Avis-Korrespondenterne,“ Times Krim-Korrespondent, W. G. Russell, skulde den 26de f. M. afreise til Orienten. Han skulde først begive sig til Kalkutta og derfra til Hjertet af den egentlige Krigsskueplads. Man vil imødesee hans Breve med stor Interesse, og han tager med sig de hjerteligste gode Ønsker fra alle Venner af Literaturen. Hvis han blot bliver frisk, venter Lykke og Gæde ham. Men Kampen er maaske allerede forbi, naar han ankommer paa Krigsskuepladsen.

Afien. Den engelske Besætning i Lucknow er den 21de November efter en 6 Dages Kamp bleven undsat af Sir Colin Campbell. Kvinder, Børn og Saarede vare lykkelig bleve bragte til Cawnpoor. Sir Colin Campbell skal efter Sigende nu staa i Spidsen for 22000 Mand.

— Ifølge de seneste Telegraf- og Efterretninger er Havelock død af Blodgang. Den 27de November blev General Wyndham af Dyrøerne trængt tilbage fra Gwallior og mistede alle sine Tætte; et enkelt Regiment blev næsten ganske tilintetgjort. Den 7de December angreb General Campbell Dyrøerne fra Gwallior ved Cawnpoor og fratog dem deres 15 Kanoner, deres Ammunition, Proviant og hele Bagagen. De Fruentimmer og Børn, som havde været indespærrede i Lucknow ere lykkelig ankomne til Allahabad.

— Frankrigs overordentlige Gesandt i China, Baron Gros, har med Hensyn til Angrebet paa Canton faaet Ordre til at handle i Dverensstemmelse med den engelske Gesandt, Lord Elgin, og Kommandanten over den engelske Flaade, Sir Seymour. Ifølge Times skulle 3000 Mand Soldater og Mastrofer angribe og befæste Canton, affjære Tilførslerne til Peking, for paa denne Maade at tiltvinge sig fri Samfærdsel med Hovedstaden og Hoffet og varigt tage de strategisk vigtige Punkter i Besiddelse.

Trykfeil i forrige No.

7de Side 1ste Spalte 2den Rinde fra neden staar: for 1 L mindst, læs: for 1 L Sterling.

Christiania Kornpriser.

Indenlandst

Hvede, 3/4 à 5/2 Spd. intet solgt.
Rug, 15 à 16 1/2.
Byg, 15 1/2 à 16 1/2.

udenlandst

Rug østersøst 4 Spd. 12 1/2 à 4 Spd. 24 1/2.
Rug dansk 17 1/2 à 18 1/2.
Byg 2rædt 17 1/2.
Erter 4 1/2 à 5 1/2 Spd.
Hvede 5 1/2 à 6 Spd.

Christiania Fiskepriser.

Sild, Rjombd. 6 Spd. pr. Td.
Sild, stor Mid. 5 1/2 Spd. pr. Td.
Sild, smaa do. 5 Spd. pr. Td.
Sild, stor Christ. 4 1/2 Spd. pr. Td.
Sild, smaa do. 18 1/2.
Storset 6 1/2 à 7 1/2 pr. Bog.
Middelsæt 1 Spd. pr. Bog.
Smaaet 4 1/2 à 12 1/2 pr. Bog.
Rødskjer 7 1/2.

Udgiverens Adresse:

J. Schrøder. Bøll i Bærum.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. E. Fabricius.